

EKONOMIE GR 10: WERKOPDRAG MODULE 2 EENHEID 1: MARKTE (Definisie, tipes markte)

- 1 'n Kleinboer (a) koop groentesaad by die plaaslike landboukoöperasie en plant en oes sy groente. Hy gebruik (b) ongeskoolde arbeid wat hy aanstel wanneer nodig. Die (c) groente word dan by sy padstal by sy plaashek verkoop. Sy winste (d) belê hy by die naaste bank wat die beste rentekoerse bied.

1.1 Watter soort markte kom by (a) tot (d) voor?

(a) _____ (b) _____
(c) _____ (d) _____

1.2 Noem die twee redes waarom hierdie boer se handel in groente as 'n mark beskou kan word.

1.3 Waarom sal die verkope van groente deur middel van padstalletjies in Suid-Afrika nie 'n onvolmaakte mark kan wees nie?

1.4 Wanneer sal die kleinboer se padstal as 'n monopolieemark beskou kan word?

2 Groente word deur alle mense in die wêreld gebruik. Waarom is dit nie deel van wêreldmarkte nie?

3 Landlyn telefoondienste in die RSA is (a) in die hande van TELKOM. (b) Slegs TELKOM mag hierdie telefoondienste bedryf. (c) TELKOM bepaal die prys.

Watter kenmerke van onvolmaakte markte kom by (a) tot (c) voor en watter soort onvolmaakte mark is hierdie?

(a) _____
(b) _____
(c) _____

4 Noem die (a) voordeel en (b) nadeel van wêreldmarkte ten opsigte van natuurlike hulpbronne.

EKONOMIE GR 10: WERKOPDRAG MODULE 2 EENHEID 2: PRYSVORMING (1) (Vraag en pryse)

'n Huisvrou het as gevolg van die bewyse dat die chemiese skoonmaakmiddels skadelik is vir die omgewing, begin om asyn as skoonmaakmiddel te gebruik, omdat asyn 'n natuurlike produk is en nie skade doen aan die omgewing nie. Sy koop tans 10 liter asyn per maand teen R10 per liter. Sy meen dat as die prys daal na R8 per liter, sal sy 12 liter per maand koop, maar as die prys styg na R12 per liter is sy bereid om slegs 8 liter asyn per maand te koop.

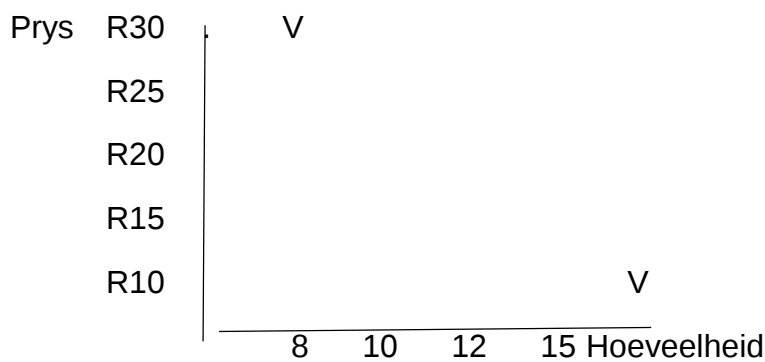
- 1 Hoe reageer hierdie huisvrou se aankope op die styging in die prys van asyn?

- 2 Wat was die huisvrou se aanvanklike motivering om asyn as skoonmaakmiddel te gebruik?

- 3 Hoe sal die huisvrou reageer as daar 'n nie-skadelike skoonmaakmiddel teen 'n laer prys as asyn op die mark verskyn?

- 4 Kom die huisvrou se moontlike aankope van asyn as 'n skoonmaakmiddel ooreen met die wet van vraag?

- 5 Trek 'n grafiek om die huisvrou se vraag na asyn te illustreer.



- 6 Wat (a) word dit genoem as huisvrouens in die algemeen bereid is om teen elke prys in die grafiek, meer asyn te koop? (b) Hoe sal so 'n situasie op bostaande grafiek voorgestel word?
(a) _____ (b) _____

EKONOMIE GR 10: WERKOPDRAG MODULE 2 EENHEID 3: PRYSVORMING (2) (Aanbod en pryse)

'n Sakeman wat kookolie verkoop, bevind dat mense toenemend olyfolie koop, omdat dit gesondheidsvoordele het. Hy verkoop tans 1 000 liter olyfolie teen R40 per liter. As die prys sou opskuif na R50 per liter is hy bereid om 1 500 liter te verskaf. As die prys egter sou daal na R30 per liter, sal hy slegs 500 liter te koop aanbied.

1 Waarom was daar 'n toename in die gebruik van olyfolie?

2 Hoe reageer hierdie sakeman op 'n styging in die prys van olyfolie?

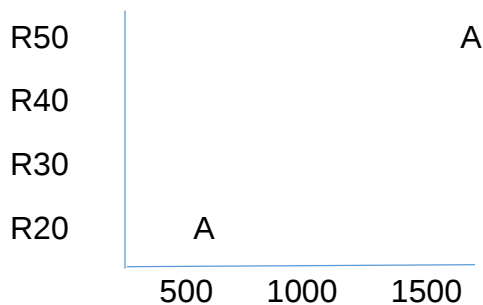
3 Kom die sakeman se reaksie op prysveranderings ooreen met die wet van aanbod?

4 Die sakeman kan ingevoerde olyfolie teen 'n 10% laer prys as die plaaslike produk aankoop.
(a) Hoe sal hy op hierdie geleentheid reageer? (b) Waarom?

(a) _____

(b) _____

5 Trek 'n grafiek om die sakeman se aanbod van olyfolie te illustreer.



6 Wat (a) word dit genoem as handelaars in olyfolie in die algemeen bereid is om teen elke prys in die grafiek, meer olyfolie te verkoop? (b) Hoe sal so 'n situasie op bostaande grafiek voorgestel kan word?

(a) _____ (b) _____

EKONOMIE GR 10: WERKOPDRAG MODULE 2 EENHEID 4: PRYSVORMING (3) (Ewewigsprys)

1 Beskryf die ewewigsprys van 500 gram geslagte hoenders.

2 Wat is die implikasie van die ewewigsprys van 500 gram geslagte hoenders vir die hoeveelheid daarvan gevra en die hoeveelheid daarvan aangebied?

3 Wanneer sal 'n marksurplus vir 500 gram geslagte hoenders ontstaan?

4 Hoe word die toestand van 'n marksurplus opgelos?

5 Verbruikers beskou die prys van R15 wat vir 'n sekere soort botter gevra word as laag en hulle koop baie daarvan. Wat sal mettertyd met die prys gebeur?

6 Sigaretvervaardigers word deur die owerheid verplig om 'n waarskuwing op die verpakking aan te bring dat sigarette skadelik vir die gesondheid is. Wat behoort die invloed daarvan op sigaretverkope te wees?

7 As die prys van sigarette gebruik word om sigaretverbruik te ontmoedig, wat moet met die gedoen word?

8 In die praktyk blyk dit dat dit moeilik is om die gebruik van alkoholiese drank en tabakprodukte deur middel van pryse en waarskuwings te verminder. Noem een moontlike rede hiervoor.

9 Waarom sal tekorte en surplusse van 'n produk altyd opgelos word?

EKONOMIE GR 10: WERKOPDRAG MODULE 2 EENHEID 5: WAARDE, PRYS EN NUT

Jamie aan die woord: “Die 50% korting wat die kitskosonderneming SCREAMING CHICKEN op hoenderboudjies aangebied het, het ek en vriend Fanie heelwat hoenderboudjies laat eet. Ek het eers vier boudjies geëet, daarna nog drie en toe twee en 'n bietjie later 'n laaste een. Ek het toe nie kans gesien vir nog een nie al was die prys baie laag. Fanie het ook begin met vier boudjies, maar het daarna net nog twee geëet. Ek was reeds grootliks versadig na die sewende boudjie. Die volgende twee het ek maar langtand geëet en na die laaste een sou ek niks verder kon eet nie, al het hulle die prys verder verlaag”.

- 1 Wat het Jamie en Fanie gemotiveer om meer hoenderboudjies as normaalweg te eet?

- 2 Jamie het toenemend minder hoenderboudjies geëet. Beskryf hierdie verskynsel in terme van nut.

- 3 Op watter stadium het nog hoenderboudjies nie vir Fanie meer nut gehad nie?

- 4 Watter kenmerk van nut kom voor in die feit dat Jamie tien boudjies geëet het en Fanie net ses?

- 5 Wat word die waarde wat die hoenderboudjies vir die twee persone gehad het ook genoem?

- 6 Die laer prys van die hoenderboudjies het daartoe gelei dat dit gou uitverkoop was. Wie was in kompetisie met mekaar om hoenderboudjies te bekom?

- 7 Hoe word die nut wat 'n produk vir 'n persoon het gemeet?

- 8 Met die eet van die hoenderboudjies het die opeenvolgende eenhede wat geëet is al minder nut gehad. Wat word hierdie verskynsel genoem?

- 9 Hoe word die waardes van verskillende produkte vergelyk?

- 10 Wat is die verband tussen nut en prys?

EKONOMIE GR 10: WERKOPDRAG MODULE 2 EENHEID 6: FUNKSIES VAN MARKTE

'n Persoon met min kennis van Ekonomie maak die volgende stellings: "Wat is hierdie markte wat ekonome so baie van praat? Ek het nog geen kennisgewingborde gesien met *mark vir goedere* op geskryf nie. Ek weet ook nie wie die markte beheer nie. As ek 'n sakeman is kan ek tog my pryse so hoog stel as wat ek wil. En kompetisie? Wat is die sogenaamde kompetisie wat sakemanne en verbruikers glo aan onderhewig is?"

1 Wat is 'n mark?

2 Waarom hoef die staat nie markte te reguleer nie?

3 Wat behels die kompetisie wat sakemanne aan onderhewig is?

4 Is daar ook kompetisie tussen verbruikers?

5 Wat is die voordeel van kompetisie tussen sakemanne vir verbruikers t.o.v. pryse?

6 Waarom is eiebelang belangrik vir die werking van die markeconomie?

7 Kan 'n enkele verbruiker pryse op 'n mark beïnvloed?

8 Noem enige drie funksies van markte in 'n markeconomie.

EKONOMIE GR 10: WERKOPDRAG MODULE 2 EENHEID 7: PRODUKSIEMOONTLIKHEIDS-KURWES

1 Wat word deur 'n produksiemoontlikheidskurwe geïllustreer?

2 Wat illustreer 'n punt op die produksiemoontlikheidskurwe?

3 Wat verteenwoordig die area binne die kurwe in terme van produksie?

4 Wat beteken 'n uitwaartse skuif van die produksiemoontlikheidskurwe?

5 'n Produksiemoontlikheidskurwe skuif as gevolg van onderstaande faktore. Dui aan watter van die faktore interne of eksterne faktore is. (a) 'n verswakking in die gehalte van die arbeidsmag; (b) hoë rentekoerse; (c) gebrek aan investering in nuwe kapitaaltoerusting in sommige fabriekke.

(a) _____ (b) _____ (c) _____

6 Die produksiemoontlikheidskurwe dui bepaalde ekonomiese beginsels aan. Stel die beginsels deur die ontbrekende woorde te verskaf: As gevolg van ekonomiese skaarsheid moet produksiemiddele so (a) ... moontlik aangewend word. Keuses moet gedoen word as gevolg van ekonomiese (b) Daar kan net meer van een produk geproduseer word as (c) ... van 'n ander produk geproduseer word.

(a) _____ (b) _____ (c) _____

7 Onder watter omstandighede sal dit moontlik wees om meer van een produk te produseer terwyl dieselfde hoeveelheid van die ander produk geproduseer word?

8 Hoe sal 'n styging in rentekoerse die koste van kapitaaltoerusting beïnvloed?

EKONOMIE GR 10: WERKOPDRAG MODULE 2 EENHEID 8: DIE OWERHEIDSEKTOR

1 Omskryf die owerheidsektor kortliks.

2 'n Eiendomsontwikkelaar in Limpopo provinsie moet die volgende stappe volg: (a) die regering van Limpopo provinsie moet die dorpsontwikkeling goedkeur; (b) die munisipaliteit moet die bouplanne goedkeur; (c) Eskom moet betaal word vir 'n krag aansluiting; (d) aan die einde van die finansiële jaar moet hy belasting betaal op die wins wat hy gemaak het. Noem die komponente van die openbare sektor wat by (a) tot (d) betrokke is.

(a) _____ (b) _____

(c) _____ (d) _____

3 Is die belasting wat bogenoemde eiendomsontwikkelaar moet betaal 'n direkte of 'n indirekte belasting?

4 Die staat doen onder andere die volgende: (a) die staat verskaf water; (b) verskaf werkloosheidsbetalings aan werklose mense; (c) stel die prys van sommige produkte vas; (d) verskaf sommige medisyne gratis. Noem die redes waarom die staat bogenoemde doen.

(a) _____

(b) _____

(c) _____

(d) _____

5 As die staat belasting op tabakprodukte hef, wie betaal die belasting?

6 Wat word die belasting wat op die volgende produkte gehef word, genoem? (a) petrol en diesel (b) goedere in Botswana gekoop (c) verkoop van vaste eiendom.

(a) _____ (b) _____ (c) _____

7 Die staat hef belasting op medisyne wat 'n inhoud van die daggaplant bevat. (a) watter soort belasting is dit; (b) wat is die uitwerking daarvan op die prys van daggamedisyne? (c) hoe beïnvloed die belasting die hoeveelheid gevra?

(a) _____ (b) _____

(c) _____